

Motion till Rädda Barnens Riksmöte 2026

Rubrik

Stärk medlemsmakten i Rädda Barnen.

Bakgrund och motiv

Inledning

Barn går hungriga, barn rekryteras till att mörda och barn utvisas. Vi har nu en president i USA som hotar demokratiska fundament i sitt land men vars narrativ sprids till andra länder, så även till vårt. Krig i Gaza och Ukraina synliggör det fasanfulla som framför allt drabbar barn. Rädda Barnens insatser i dessa två krigszoner skall vi vara stolta över. För att Rädda Barnen skall vara relevant i dessa utmanade tider krävs, att Rädda Barnen åter blir en folkrörelse med bas i lokalföreningar.

I en tid där barns rättigheter utmanas alltmer behövs ett starkt civilsamhälle som står stadigt i sitt uppdrag. Rädda Barnen har en unik roll som barnrättsorganisation – lokalt förankrad, medlemsburen och demokratiskt uppbyggd.

Men vår trovärdighet i arbetet för barns rättigheter börjar med hur vi organiserar oss själva. En organisation som kräver inflytande och delaktighet för barn, måste själv präglas av verklig medlemsdemokrati. Därför måste vi nu säkerställa att Rädda Barnen också i praktiken är den medlemsstyrda organisation vi säger oss vara.

Bakgrund

Rädda Barnen är – och ska vara – en medlemsstyrd organisation. Det är medlemmarna i sina lokalföreningar (Lofö) som både bär organisationens legitimitet, och utgör organisationens demokratiska grund. Den "demokratiska linjen" med lokalföreningar, distrikt (och regionråd), riksmöte samt riksstyrelse fungerar relativt väl.

Under senare år upplever dock många lokalföreningar att den faktiska makten i allt större utsträckning har förskjutits till kansliet. Beslut, prioriteringar och resurser centraliseras, samtidigt som lokalföreningar i ökande grad riskerar att reduceras till passiva utförare snarare än bärare av organisationens gemensamma vilja.

Denna maktförskjutning försvagar och utarmar lokalföreningarna, samtidigt som den riskerar att stå i strid med föreningsdemokratis grundprinciper.

En toppstyrd organisation

Lokalföreningar möts i dag av signaler från kansliet som i praktiken kan innebära att:

- verksamhet på orten blir beroende av projektmedel,
- långsiktig trygghet saknas utan extern finansiering,
- personalresurser är villkorade,
- kansliets prioriteringar väger tyngre än lokala beslut.

Att indirekt signalera att verksamhet eller personal kan försvinna om lokalföreningar inte följer en viss inriktning riskerar att fungera som ett maktmedel.

Det är inte positivt om en medlemsorganisations lokalföreningar styrs av ekonomisk press eller projektberoende strukturer.

Principiell hållning

Rädda Barnen kan inte försvara barns rättigheter samtidigt som organisationens egen demokratiska grund försvagas. I en medlemsorganisation bör all makt utgå från medlemmarna. Den makten organiseras genom lokalföreningarna. Kansliet ska verkställa och stödja – inte styra.

Vi behöver ett Rädda Barnen – men det Rädda Barnen måste byggas nerifrån och upp, inte uppifrån och ner. Medlemsmakten får inte enbart vara symbolisk, den ska vara reell.

Vi accepterar alltså inte en utveckling där:

- medlemsdemokratin urholkas,
- det ideella engagemanget försvagas,
- skapa otrygghet i lokala verksamheter,
- förvandla lokalföreningar till genomförandeenheter snarare än demokratiska kärnor,
- flytta fokus från medlemsuppdrag till projektadministration,
- lokalföreningar förväntas anpassa sig till centrala projektlogiker,
- göra organisationen beroende av kortsiktig extern finansiering,
- kansliet agerar styrande snarare än stödjande.

Detta är varken demokratiskt eller organisatoriskt hållbart på lång sikt.

Konkret genomförande av maktförskjutningen

För att medlemsmakten ska vara reell krävs strukturella förändringar – inte enbart principiella ställningstaganden. En central del i detta är arbetsgivaransvaret.

Vi föreslår därför följande modell:

Lokalföreningar som är beredda att ta arbetsgivaransvar ska ges möjlighet att göra det. Dessa lokalföreningar ska samtidigt tillföras nödvändiga ekonomiska resurser för att kunna fullgöra ansvaret. HR-stöd, juridiskt stöd och administrativa funktioner ska fortsatt kunna tillhandahållas av kansliet (tjänstemannaorganisationen) – som stöd, inte som styrmedel.

Detta innebär en medveten resursfördelning från central nivå till lokal nivå.

Arbetsgivaransvaret är inte en teknisk fråga – det är en maktfråga.

Den som är arbetsgivare har reellt inflytande över verksamhetens inriktning, prioriteringar och långsiktighet. Genom att möjliggöra arbetsgivaransvar lokalt flyttas faktisk makt från kansliet till lokalföreningarna.

För att modellen ska vara hållbar krävs:

- att resurser följer ansvar,
- att grundfinansiering säkras så att arbetsgivaransvar inte innebär ekonomiskt risktagande för ideella styrelser,
- att tydliga ramar tas fram för ansvarsfördelning mellan lokal och central nivå.

Att lägga ansvar lokalt utan att flytta resurser är inte decentralisering – det är avlastning uppåt och risk nedåt.

Förslag till beslut (att-satser)

Vi föreslår att riksmötet beslutar:

Att slå fast att Rädda Barnen är en medlemsstyrd organisation där den yttersta demokratiska makten utgår från medlemmarna i lokalföreningarna,

Att lokalföreningarna har vetorätt angående verksamheten inom sitt geografiska område,

Att möjliggöra för lokalföreningar som så önskar att bli arbetsgivare,

Att säkerställa långsiktig grundfinansiering till lokalföreningar genom att föra resurser från central till lokal nivå så att verksamhet inte görs beroende av projektmedel,

Att tydliggöra att kansliets roll är stödjande, administrativ och verkställande – inte styrande,

Att genomföra en översyn av maktfördelningen mellan rikskansli och lokalföreningar i syfte att stärka medlemsinflytandet.

Motionär(er)

Kalmar distrikt, vilket innefattar lokalföreningarna Kalmar, Münsterås-Ålem, Högsby, Oskarshamn, Västervik och Gamleby.

Datum

Motionen antogs av distriktsårsmötet i Oskarshamn 260315

